

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/126/2020
Identifikačné číslo spisu: 1713209856
Dátum vydania rozhodnutia: 22. júla 2020
Meno a priezvisko: JUDr. Branislav Král
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1713209856.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Z., IČO: 41 494 971, s miestom podnikania v Límbachu, ul. SNP 301/88, zastúpeného advokátom: JUDr. Igorom Klamárom, so sídlom v Bratislave, Družstevná 5 proti žalovanému S., bývajúcemu v S., zastúpenému advokátskou kanceláriou PETKOV & Co s. r. o., so sídlom v Bratislave, Šoltésovej 14, o zaplatenie 9 135,35 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 4C/15/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 11. februára 2020, sp. zn. 8Co/22/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu.

O d ô v o d n e n i e

1. Okresný súd Pezinok (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. septembra 2018, č. k. 4C/15/2014-172 zastavil konanie v časti o zaplatenie 2 734,- eur s príslušenstvom a v tejto časti priznal žalovanému plný nárok na náhradu trov konania, žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6 401,35 eur s 5,75% úrokom omeškania ročne od 13.02.2013 do zaplatenia, vo zvyšku žalobu zamietol a priznal žalobcovi plný nárok na náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca 16. júla 2012 vypracoval pre žalovaného písomne cenovú ponuku s rozpisom prác a materiálu na sumu 9 693,57 eur so záverom, že cenová ponuka je len orientačná, nakoľko bola vypracovaná podľa projektovej dokumentácie a všetky práce a materiál navyše sa budú doúčtovávať k novému rozpisu prác a materiálu po ukončení zákazky. V ďalšom rozsiahlejšom rozpise prác a materiálu žalobca vypracoval cenovú ponuku na sumu 22 135,35 eur s poznámkou záloha 10 000,-eur, doplatiť 12 135,35 eur. Ani jedna cenová ponuka nebola opatrená podpisom žalovaného. Žalobca vystavil žalovanému faktúru č. 1/2012 z 15. augusta 2012, so splatnosťou 20. augusta 2012, na sumu 4 000,-eur /záloha na kúrenárske a vodárenské práce a montáž solárnych panelov/, faktúru č. 2/2012 z 24.

októbra 2012, so splatnosťou 31. októbra 2012, na sumu 6 000,-eur /záloha na kúrenárske a vodárenské práce a montáž solárnych panelov/ a faktúru č. 3/2012 z 20. decembra 2012, so splatnosťou 31. januára 2013 vo výške 12 135,35 eur /za kúrenárske a vodárenské práce a montáž solárnych panelov podľa rozpisu sumu 22 135,35 eur, po odpočítaní zálohy 10 000,-eur/. Podľa zhodných tvrdení strán sporu žalovaný uhradil žalobcovi spolu sumu 13 000,- eur.

3. Zistený skutkový stav po právnej stránke posúdil podľa § 631, § 634 ods.1, 2, § 635 ods. 1 až 3, § 636 ods. 1, § 642 ods. 1, 2, § 517 ods. 1, 2, § 563 Občianskeho zákonníka, s tým, že žalobu považoval za čiastočne dôvodnú. Uviedol, že žalobca v žalobe pôvodne tvrdil,

že pre žalovaného vykonal na základe ústnej zmluvy o dielo kúrenárske a vodárenské práce a montáž solárnych panelov, za ktoré účtoval žalovanému 3 faktúrami cenu 22 135,35 eur, z ktorej sumy mu žalovaný zaplatil iba sumu 13 000,-eur; následne doplnil svoje pôvodné skutkové tvrdenie tak, že výsledná suma, ktorú žalovanému vyúčtoval, bola cena aj za navyše práce, resp. práce, ktoré si od neho žalovaný v priebehu realizácie pôvodnej objednávky objednal navyše, oproti pôvodnej objednávke. Argumentoval tiež tým, že žalovaným tvrdená pevne dohodnutá cena 13 000,-eur za všetky práce a materiál, ktoré pre žalovaného zrealizoval, by nepokryla ani len náklady na materiál, dodaný žalovanému. Žalovaný sa v konaní bránil tvrdením, že ústne uzatvorená zmluva o dielo sa po zadaní žalobcovi ďalších prác zmenila

na pevnú sumu 13 000,-eur. Súd prvej inštancie po zistení, že ani jednej z procesných strán sa nad všetku pochybnosť nepodarilo preukázať svoje tvrdenia, na návrh žalobcu, nariadil vo veci znalecké dokazovanie. Zo znaleckého posudku M.

z odboru stavebníctvo, odvetvie odhad hodnoty stavebných prác č. 11/2018 z 22. júna 2018, súd zistil všeobecnú hodnotu/cenu stavebných prác (kúrenárskych prác, vodárenských prác a montáže solárnych panelov) vykonaných žalobcom pre žalovaného v roku 2012 v mieste Pezinok vo výške 19 401,37 eur. Z posudku ďalej vyplynulo, že hodnota prác a materiálu vyúčtovaných žalobcom faktúrami č. 1, 2, 3/2012 v spojení s rozpisom materiálu a prác,

sa javila ako mierne navýšená oproti ich všeobecnej hodnote. Na druhej strane, po vykonanej analýze podkladov, dodaných žalovaným /rozpis prác a materiálov na kúrenie, vodu

a kanalizáciu/ a znaleckého rozpočtu, ani cena 13 000,-eur, tvrdená žalovaným ako dohodnutá pevná cena, sa vzhľadom na rozsah vykonaných kúrenárskych prác, vodárenských prác a montáže solárnych panelov, taktiež nejavila ako primeraná a pravdepodobná; takáto cena

by totiž bola podstatne nižšia, ako všeobecná hodnota vykonaných prác a dodávok. Súd prvej inštancie poukázal na to, že znalkyňa v podanom znaleckom posudku odborne stanovila všeobecnú hodnotu žalobcom vykonaných prác a dodaných materiálov pre žalovaného, vychádzajúc pritom nielen zo žalobcom k žalobe pripojeného rozpisu prác a materiálov v rámci cenovej ponuky, ale aj z miestnej obhliadky, pokladničných dokladov a faktúr k nákupom materiálu žalobcom, projektovej dokumentácie „Prestavby a nadstavby rodinného domu“, rozpisu prác a materiálu od dodávateľa s ručne písanými poznámkami žalovaného a rozpočtami žalovaného. Znalkyňa pristúpila k oceneniu vykonaných prác a použitého materiálu týmto spôsobom práve z dôvodu, že ústna dohoda zmluvných strán bola založená na nejasnej formulácii tovaru a činností, pričom na stavbe nebol vedený ani stavebný denník, a preto ocenila rozsah vykonaných prác a použitého materiálu tak, ako bol oboma stranami odsúhlasený a korešpondoval s predloženými dokladmi.

4. Na základe tohto znaleckého posudku, s ktorým záverom sa súd prvej inštancie stotožnil a ktorý podľa jeho názoru zodpovedal i rozumnému a spravodlivému usporiadaniu vzťahov medzi stranami sporu, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi „primeranú“ cenu za dielo vo výške 19 401,37 eur, stanovenú znaleckým posudkom po odpočítaní

už žalovaným zaplatenej sumy 13 000,-eur, t. j. sumu 6 401,35 eur spolu s príslušenstvom a vo zvyšku žalobu zamietol. Za účelovú (v snahe vyhnúť sa plneniu povinnosti) vyhodnotil obranu žalovaného o tom, že žalobca v konaní nepreukázal dohodu o rozsahu predmetu zmluvy o dielo, jeho riadne a včasné vykonanie, ani dohodu o cene, čím v tomto smere neuniesol dôkazné bremeno, a preto mal súd žalobu zamietnuť. Súd dodal, že žalovaný by bol povinný žalobcovi uhradiť žalovanú sumu, ak by aj nie zo zmluvy o dielo, tak z titulu bezdôvodného obohatenia, keďže na úkor žalobcu od neho prijal plnenie, za ktoré mu neposkytol „primerané“ protiplnenie vo výške stanovenej znalkyňou.

Žalovaný v konaní nepreukázal, že by si v zákonných lehotách uplatňoval prípadné nároky z väd diela (napr. zľavu z ceny diela),
o ktorú sumu by potom prichádzalo do úvahy primerané zníženie ceny za dielo.

5. O trovách v späťvzatej časti konania súd rozhodol podľa § 256 ods. 1 CSP
a o trovách vo veci samej podľa § 255 ods. 1, 2 CSP.

6. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 11. februára 2020, sp. zn. 8Co/22/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. Uviedol, že súd prvej inštancie sa náležite zaoberal posúdením dôvodnosti žaloby, ktorou sa žalobca domáhal doplatenia ceny za vykonanie diela; z hľadiska všetkých relevantných prostriedkov procesného útoku, ktorými žalobca preukazoval dôvodnosť svojej žaloby
a prostriedkov procesnej obrany, ktorými sa žalovaný bránil proti uplatňovanému nároku, správne zameral svoje dokazovanie na zisťovanie všetkých podstatných skutočností, ktoré boli významné z hľadiska hmotnoprávneho posúdenia danej veci, jeho skutkové zistenia majú oporu vo vykonanom dokazovaní, keď vzal do úvahy všetky rozhodujúce skutočnosti, ktoré
z vykonaných dôkazov, z prednesov sporových strán a z obsahu spisu vyplynuli najavo,
v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 CSP v spojení s § 191 CSP)
ich náležite vyhodnotil a dospel i k správne skutkovému záveru, že výška ceny za vykonanie diela nebola medzi stranami dojednaná pevnou sumou, z ktorého vyvodil aj správny právny záver, keď na vec aplikoval zodpovedajúce ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 631, § 634 ods. 1, ods. 2, § 636 ods. 1, § 517, § 563), pričom svoje úvahy, pre ktoré žalobe vyhovel, pretože žalovanému vznikla povinnosť doplatiť žalobcovi cenu za vykonanie diela, aj v potrebnom rozsahu v súlade s § 220 ods. 2 CSP náležite odôvodnil, keď sa vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami podstatnými pre právne posúdenie veci a relevantnými argumentmi strán a posúdil opodstatnenosť všetkých ich právne a skutkovo relevantných námietok súvisiacich s predmetom konania. Odvolanie žalovaného preto nebolo, z hľadiska ním uplatňovaných odvolacích dôvodov a ich obsahového vymedzenia, spôsobilé spochybniť správnosť záverov súdu prvej inštancie.

7. V danej veci zo skutkových zistení súdu prvej inštancie vyplynulo, že strany sa dohodli na základe ústne uzatvorenej zmluvy o dielo na tom, že žalobca vykoná pre žalovaného kúrenárske a vodárenské práce a montáž solárnych panelov. Ako vyplývalo z písomnej cenovej ponuky zo 16. júla 2012, cena za pôvodne dohodnutý rozsah diela bola stanovená na sumu 9 693,57 eur s tým, že táto cena, vypracovaná na základe projektovej dokumentácie, bola len orientačná a všetky práce a materiál navyše, sa mali účtovať k novému rozpisu prác a materiálov až po ukončení zákazky. Žalobca po skončení diela vyúčtoval žalovanému za všetky vykonané práce cenu v sume 22 135,35 eur. Žalovaný sa v konaní bránil tým, že cena bola po navýšení prác dohodnutá pevnou sumou 13 000,-eur, ktorú žalobcovi
aj zaplatil, voči čomu žalobca zase namietal, že navýšenie ceny o cca 3 300,-eur oproti pôvodne stanovenej cene 9 693,57 eur by bolo nelogické už len vzhľadom na to, že iba cena materiálov použitých na vykonanie navyše prác, by prevyšovala takéto navýšenie ceny. Žalobca uviedol, že pôvodne bola za vykonanie diela podľa rozpisu materiálu a prác zo 16. júla 2012 dohodnutá cena 9 693,57 eur, ktorú skutočnosť potvrdil aj žalovaný, ktorý vo svojej výpovedi uviedol,
že pôvodná dohoda o cene bola 9 400,-eur alebo 9 600,-eur. Bolo nesporné, že v priebehu realizácie diela došlo k dohode o prácach navyše, ktoré súd prvej inštancie správne ustálil ako montáž kotla, solárny systém, regulácie ÚK, výkopové práce na zemnú kanalizáciu od cesty k stavbe, prekládka vodomeru z pivnice stavby do predzáhradky a s tým súvisiace výkopové práce vonku, prerábka vody na záhradné polievanie a materiál k týmto prácam potrebný. Strany zhodne potvrdili, že pôvodná cena sa navýšením diela o ďalšie práce zmenila. Sporným preto zostalo, ako sa premietla dohoda o prácach navyše do konečnej ceny za dielo. Správne preto súd prvej inštancie zisťoval, aká bola medzi stranami dojednaná cena
za vykonanie celého diela.

8. Žalobca v konaní tvrdil, že cena 13 000,-eur nemohla byť cenou za celé dielo už len vzhľadom na náklady na použitý materiál za práce navyiac a po skončení všetkých prác vyúčtoval žalovanému konečnú cenu v sume 22 135,35 eur. Žalovaný zase vychádzal z toho, že medzi stranami bola dohodnutá pevná cena 13 000,-eur za celé dielo. Medzi stranami tak nedošlo k dohode o výške konečnej ceny za celé dielo súhlasným prejavom vôle strán. Odvolací súd pripustil, že žalobca jednal so žalovaným o cene 13 000,-eur, túto však žalobca; na rozdiel od žalovaného; nepovažoval za konečnú pevnú cenu za celé dielo, ale (zrejme) len za doplatok ceny za práce navyiac k pôvodne dohodnutej cene 9 693,57 eur, čomu nasvedčovala i tá skutočnosť, že žalobcom účtovaná konečná cena 22 135,35 eur sa približovala sume 22 693,57 eur, zodpovedajúcej navýšeniu pôvodnej ceny o 13 000,-eur za práce navyiac. Podľa odvolacieho súdu preto správne súd prvej inštancie poukázal na to, že žalovanému vznikla povinnosť zaplatiť žalobcovi za celé vykonané dielo cenu primeranú (§ 634 ods. 1 Obč. zák.) a na jej zistenie (na návrh žalobcu) nariadil znalecké dokazovanie z odvetvia odhad hodnoty stavebných prác.

9. Odvolací súd uviedol, že „primeranú“ cenu; teda cenu, ktorá sa obvykle v danom mieste a čase platila za porovnateľné dielo; bolo potom potrebné ustáliť podľa druhu a rozsahu vykonaných prác a množstva a druhu použitého materiálu. Znalčka potrebovala ako podklad pre cenovú kalkuláciu, ktorou bol rozpočet, zostaviť výkaz výmer. Za týmto účelom vypracovala na základe miestnej obhliadky zoznam vykonaných stavebných prác v interiéri a v exteriéri rodinného domu a zadokumentovala súčasný stav. Znalecký rozpočet s výkazom množstiev následne zostavila na základe informácií zo spisu, od strán a z miestnej obhliadky, rozpisu prác a materiálov v rámci cenovej ponuky žalobcu, pokladničných dokladov a faktúr k nákupom materiálov žalobcom, projektovej dokumentácie Prestavby a nadstavby rodinného domu, rozpisu prác a materiálu od dodávateľa s ručne písanými poznámkami žalovaného a rozpočtami žalovaného. Úlohou znalkyne nebolo posúdiť, či boli práce žalobcom skutočne vykonané, keď žalovaný v priebehu konania nenamietal, že by práce účtované žalobcom v rozpise neboli vôbec vykonané a že by na ich vykonanie nebol použitý účtovaný materiál. Žalovaný neuviedol žiadne výhrady ani k znaleckému posudku v tom smere, že by množstvá, ktoré boli pre znalkyňu podkladom pre stanovenie primeranej ceny, nezodpovedali skutočnému rozsahu vykonaných prác alebo množstvám použitého materiálu. Skutočnosť, že ústna dohoda zmluvných strán bola založená na nejasnej formulácii tovaru a činností, že na stavbe nebol vedený stavebný denník, a že znalčka v niektorých prípadoch nemohla zistiť presné množstvo materiálov, ktoré boli zabudované, nebránili znalkyňi vo vypracovaní znaleckého posudku, keď v tomto smere znalčka vychádzala čo do rozsahu prác a materiálov z takého rozsahu, ktorý bol oboma stranami odsúhlasený a korešpondoval aj s predloženými dokladmi. Skutočnosť, že nedošlo k protokolárnemu odovzdaniu prác žalovanému neznamena, že práce neboli vykonané alebo ukončené. Obrana žalovaného bola založená jedine na tvrdení, že za vykonané práce zaplatil cenu 13 000,-eur, ktorá mala byť dohodnutá ako pevná cena. Zo záverov znaleckého dokazovania však vyplynulo, že takto určená cena nebola primeraná.

10. Odvolací súd zdôraznil, že predložený znalecký posudok spĺňal všetky zákonné náležitosti, znalčka pri jeho vypracovaní vychádzala zo všetkých relevantných a dostupných skutočností, ktoré odborne posúdila a po ich zhodnotení výsledky premietla do svojich záverov, v ktorých ako prijateľnú vylúčila obranu žalovaného o dohodnutej výške pevnej ceny. Súd prvej inštancie preto nepochybil, pokiaľ tento znalecký posudok vzal za základ pre posúdenie výšky žalobcom uplatňovanej pohľadávky. Ani v odvolacom konaní neboli zistené také iné závažné skutočnosti zásadného významu, ktoré by boli spôsobilé výrazným spôsobom ovplyvniť závery znaleckého dokazovania.

11. Napokon sa odvolací súd stotožnil aj so záverom súdu prvej inštancie o účelovosti obrany žalovaného ohľadne žalobcom nepreukázanej dohody o rozsahu predmetu zmluvy o dielo, jeho riadne a včasné vykonanie, ako i dohody o cene. Pokiaľ išlo o predmet zmluvy o dielo, sám žalovaný v priebehu konania potvrdil, že si so žalobcom dohodol, okrem prác podľa rozpisu zo 16. júla 2012, aj vykonanie montáže kotla, solárneho systému, regulácie ÚK, nespochybňoval ani to, že by predmetom diela neboli aj žalobcom vykonané výkopové práce na zemnú kanalizáciu od cesty k

stavbe, prekládky vodomeru z pivnice stavby do predzáhradky a s tým súvisiace výkopové práce vonku, prerábky vody na záhradné polievanie. Dielo bolo súčasťou nehnuteľnosti žalovaného, a preto bola nenáležitá i jeho obrana, že mu dielo nebolo odovzdané; pre vznik povinnosti zaplatiť cenu za dielo bolo rozhodujúce, že žalobca dielo riadne dokončil. Pokiaľ išlo o dohodu o cene, bolo bezpredmetné, že žalobca nepreukázal,

že konečná cena za dielo bola dohodnutá v sume, ktorú vyúčtoval žalovanému po skončení diela; táto skutočnosť mala za následok, že žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie (len) „primeranej“ ceny. Bolo na žalovanom, aby v konaní preukázal, že dielo nebolo vykonané riadne, teda že malo vady a že tieto riadne a včas reklamoval. Žalovaný netvrdil ani to, že dielo nebolo dodané včas. Žalovaný tak nedôvodne namietal za tejto dôkaznej situácie (keď sa procesne účinným spôsobom nebránil vadným ani oneskoreným dodaním diela), že žalobca mal preukazovať, že dielo vykonal riadne a včas. Nakoľko súd prvej inštancie správne posúdil a uplatnil zodpovednosť strán za splnenie procesnej povinnosti preukázať svoje tvrdenia,

bol jeho záver, o opodstatnenosti uplatneného nároku na doplatenie ceny za dielo, správny. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

12. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

13. Žalovaný podal voči rozsudku odvolacieho súdu dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP a navrhol ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Mal za to, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považuje za arbitrárny, keďže odvolací súd vzal

za základ pre svoje rozhodnutie skutkové závery prvoinštančného súdu, ktoré vyplynuli

(a) z nesprávneho hodnotenia rozsahu dôkazného bremena sporových strán, (b) zo svojvoľného hodnotenia dôkazov, (c) nedostatočného dbania na skutočnosti, ktoré počas konania vyšli najavo, (d) odvolací súd svojvoľne aplikoval relevantný právny rámec (opomenul aplikovať

§ 632 Občianskeho zákonníka), čoho dôsledkom bolo, že sa natoľko odchyľil od znenia § 632 Občianskeho zákonníka, že v podstate poprel jeho účel a význam. Poukázal na to, že súdy nedostatočne dbali na zásady rozdelenia a unesenia dôkazného bremena v sporovom konaní, vyvodili z procesnej pasivity (z mlčania) žalovaného pre neho nepriaznivé dôsledky za situácie, keď predtým žalobca riadne nesplnil svoje vlastné procesné povinnosti, existenciu určitých skutočností vyvodili z dôkazov, ktoré boli objektívne nespôsobilé tieto skutočnosti preukázať a napokon výsledky vykonaného dokazovania hodnotili jednostranne v neprospech žalovaného, pričom dostatočne nevzali na zreteľ skutočnosti svedčiace v prospech žalovaného a zodpovednosť žalobcu za vzniknutý stav.

14. Uviedol, že žalobca niesol v konaní povinnosť tvrdenia ohľadne toho, že medzi ním a žalobcom došlo k uzavretiu zmluvy o dielo, označenia predmetu diela, podmienok dohodnutých so žalovaným v zmluve - týkajúcich sa najmä rozsahu a ceny diela alebo spôsobu jej určenia, že dielo vykonal podľa podmienok dohodnutých v zmluve a že jeho nárok

zo zmluvy nebol uspokojený a v akom rozsahu. Na preukázanie svojich tvrdení ho potom zaťažovalo dôkazné bremeno ohľadne preukázania existencie platnej zmluvy o dielo, riadneho vykonania diela v rozsahu dohodnutom v zmluve, dohody o cene diela alebo dohodnutom spôsobe jej určenia. Žalobca však na preukázanie svojich tvrdení predložil len 3 faktúry,

ním zostavený rozpis materiálu a prác, ktorý bol neurčitý a ako podklad pre cenovú kalkuláciu (rozpočet) a výkaz výmer nepoužiteľný. Neskôr predložil aj cenové ponuky, z obsahu ktorých však žiadnym spôsobom nevyplývala ich akceptácia zo strany žalovaného. Žalobca nepredložil písomné potvrdenie podľa § 632 Občianskeho zákonníka, ktoré bol žalovanému povinný vystaviť. Vyššie uvedené dôkazy však boli nespôsobilé preukázať tie skutočnosti, ktoré boli z hľadiska hmotného práva relevantné a vo vzťahu ku ktorým zaťažovalo žalobcu dôkazné bremeno. Z uvedeného nepredloženia „plného dôkazu“ nemohlo potom dôjsť k „prechodu dôkazného bremena“ na žalovaného. Listiny predložené žalobcom boli dôkazmi nespôsobilými preukázať dohodu žalobcu a žalovaného o rozsahu diela, skutočné vykonanie prác uvedených v rozpise žalobcom, ani skutočné použitie materiálov uvedených v rozpise a napokon

ani dohodu žalobcu a žalovaného o cene diela alebo o spôsobe jej určenia. Súdny nižších inšancií sa potom dopustili závažných procesných pochybení, keď nesprávne vyhodnotili úplnosť procesných tvrdení žalobcu, ako aj spôsobilosť žalobcom predložených dôkazných prostriedkov, t. j. či tieto boli objektívne spôsobilé byť plným dôkazom o skutočnostiach rozhodných podľa hmotného práva. Zároveň za situácie, keď tvrdenia žalobcu boli neúplné a dôkazné prostriedky ním predložené boli nespôsobilé bez akýchkoľvek pochybností preukázať nárok žalobcu, súdy nerešpektovali právo žalovaného mlčať vo vzťahu k neúplným tvrdeniam žalobcu. Všeobecný súd totiž nemôže vyvodzovať právne účinky zo zanedbania procesnej povinnosti protistrany poprieť tvrdenia žalobcu, ak žalobca samotný zanedbal svoju povinnosť tvrdenia. V danej veci súdy arbitrárnym spôsobom vyvodili pre žalovaného nepriaznivé právne účinky z jeho mlčania o rozsahu vykonaných prác a použitých materiálov, a to napriek tomu, že žalobca riadne nepreukázal, aký bol skutočne dohodnutý rozsah diela, riadne nepreukázal rozsah skutočne vykonaných prác a rozsah skutočne použitého materiálu a v tomto smere nenavrhol dôkazy, ktoré by boli spôsobilé uvedené skutočnosti preukázať.

15. V ďalšom dovolateľ poukázal na to, že z predloženého znaleckého posudku nebolo možné vyabstrahovať taký dôkaz, ktorý by preukazoval dôvodnosť žaloby. Znalčka v ňom totiž nevyslovila záver, že žalobca aj vykonal práce podľa rozpočtu alebo projektovej dokumentácie, vyjadřila sa iba k primeranosti ceny, ak by boli práce podľa rozpisu žalobcu skutočne vykonané. Napriek tomu súdy označený znalecký posudok považovali za dôkaz svedčiaci nároku žalobcu. Súdy tak k hodnoteniu tohto dôkazu pristúpili selektívne, čoho dôsledkom bola jednostrannosť hodnotenia tohto dôkazu na neprospech žalovaného.

Pri hodnotení dôkazu súdy prihliadali na skutočnosti, ktoré svedčili v prospech žalobcu, pričom nedôvodne opomenuli riadne zohľadniť a vyhodnotiť závažné skutočnosti plynúce z posudku, ktoré svedčili v prospech žalovaného, a z ktorých bolo možné dôvodne vyvodiť, že žalobca nebol spôsobilý uniesť dôkazné bremeno vo vzťahu k uplatnenému nároku. Pochybenia v procese hodnotenia dôkazov a skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, ako aj na ne nadväzujúca nedostatočnosť odôvodnenia odvolacieho rozsudku, zakladajú právomoc vysloviť porušenie práva na súdnu ochranu.

16. V závere dovolania žalovaný uviedol, že hodnotiace závery súdov v posudzovanej veci sa natoľko odchyľujú od účelu a významu ust. § 632 Občianskeho zákonníka, že jednoznačne zakladajú arbitrárnosť napadnutého rozsudku. Nevydanie potvrdenia podľa cit. ustanovenia zhotoviteľom diela má procesný dôsledok spočívajúci v povinnosti zhotoviteľa preukázať ním tvrdené skutočnosti, ktoré mali byť obsiahnuté v potvrdení o prevzatí objednávky. Hodnotiace závery súdov sa potom natoľko odchyľujú od znenia ust. § 632 Občianskeho zákonníka, že tým de facto i de iure popierajú účel a význam predmetného zákonného ustanovenia, a tým zakladajú vadu arbitrárnosti napadnutého rozsudku.

17. Žalovaný spolu s dovolaním podal i návrh na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku.

18. Žalobca navrhol dovolanie žalovaného zamietnuť. Poukázal na to, že riadne preukázal existenciu platnej zmluvy o dielo uzavretú so žalovaným (čo potvrdil i žalovaný na pojednávaní 22. marca 2016), pričom ocenenie diela vykonala znalčka v znaleckom posudku až po miestnej obhliadke a po konzultácii so sporovými stranami, s tým, že jednoznačne potvrdila, že cena diela vo výške 13 000,-eur tvrdená žalovaným, by bola neprimeraná už len vzhľadom na rozsah vykonaných kúrenárskych prác, vodárenských prác a montáže solárnych panelov. Takáto cena by potom bola podstatne nižšia ako hodnota vykonaných prác a dodávok. Žalovaný v konaní sám potvrdil i to, že sa so žalobcom dohodol, okrem prác podľa rozpisu zo 16. júla 2012, aj na vykonaní ďalších prác, a to montáže kotla, solárneho systému, regulácie UK a že žalobca pre neho vykonal aj výkopové práce na zemnú kanalizáciu od cesty k stavbe, prekládku vodomeru z pívnice stavby do predzáhradky a taktiež prerábku vody na záhradné polievanie.

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) predovšetkým nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

20. Najvyšší súd následne po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnená osoba zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

21. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

22. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

23. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

24. Žalovaný vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vytýkal súdom pochybenia pri dokazovaní (nesprávne hodnotenie rozsahu dôkazného bremena sporových strán, svojvoľné hodnotenie dôkazov, nedostatočné zohľadnenie skutočností, ktoré počas konania vyšli najavo), svojvoľnú aplikáciu relevantného právneho rámca (opomenutie aplikovať v danej veci ust. § 632 Občianskeho zákonníka, čoho dôsledkom malo byť popretie účelu a významu cit. ustanovenia), ako aj nedostatočné odôvodnenie a arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. Namietal, že súdy voči nemu vyvodili negatívne právne účinky zo zanedbania procesnej povinnosti poprieť tvrdenia žalobcu, hoci samotný žalobca zanedbal svoju povinnosť tvrdenia.

25. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

26. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné

na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

27. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

28. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

29. V súvislosti s námietkou žalovaného o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu je potrebné poukázať na to, že na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

30. Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

31. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V odôvodnení svojich rozhodnutí súdy oboch nižších inštancií popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí vysporiadal so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, ako aj s námietkami žalovaného uvedenými v odvolaní. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd vychádzali

zo znaleckého posudku súdom ustanovenej znalkyne. Dokazovanie bolo vykonané v súlade s ustanovením § 185 a nasl. CSP. Odvolací súd sa vysporiadal s námietkami žalovaného uvedenými v odvolaní, týkajúcimi sa tohto znaleckého posudku.

32. Odvolací súd považoval za nespornú skutočnosť, že sa strany, na základe ústne uzatvorenej zmluvy o dielo, dohodli na tom, že žalobca vykoná pre žalovaného kúrenárske, vodárenské práce a montáž solárnych panelov na jeho nehnuteľnosti, s tým, že cena za pôvodne dohodnutý rozsah diela bola stanovená na sumu 9 693,57 eur (išlo o orientačnú cenu), pričom všetky práce a materiál navyše, sa mali doúčtovať až po ukončení zákazky. Mal za preukázané, že žalobca po skončení diela vyúčtoval žalovanému za všetky vykonané práce sumu 22 135,35 eur, avšak žalovaný namietal, že cena prác

(diela) bola medzi stranami dohodnutá pevnou sumou 13 000,-eur, ktorú aj žalobcovi uhradil. Odvolací súd mal za nespornú aj skutočnosť, že v priebehu realizácie diela došlo medzi stranami k dohode o vykonaní ďalších prác (tzv. prác navyiac), spočívajúcich konkrétne v montáži kotla, solárneho systému, regulácie ÚK, výkopových prác na zemnú kanalizáciu vedúcu od cesty k stavbe, prekládke vodomeru z pivnice stavby do predzáhradky, a s tým súvisiacich výkopových prác vonku, prerábke vody na záhradné polievanie a dodaní materiálu k týmto prácam potrebného, s tým, že aj strany v konaní potvrdili, že pôvodná cena sa navýšením diela o ďalšie práce zmenila. Za spornú potom odvolací súd považoval skutočnosť, ako sa premietla dohoda o prácach navyiac do konečnej ceny za dielo, a preto sa zameril na zistenie, aká bola medzi stranami dojednaná cena za vykonanie celého diela.

33. Nakoľko v otázke uzavretia dohody o cene za vykonanie celého diela nedošlo ku konsenzu medzi stranami, odvolací súd bol zhodne s názorom súdu prvej inštancie, že žalobcovi prináleží nárok na tzv. „primeranú“ cenu diela (§ 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka), t. j. takú, ktorá sa obvykle v danom mieste a čase platila za porovnateľné dielo. Uviedol, že pre jej určenie bolo potrebné ustáliť druh a rozsah žalobcom vykonaných prác na nehnuteľnosti žalovaného, ako aj množstvo a druh k tomu použitého materiálu. Za týmto účelom bol v konaní vypracovaný znalecký posudok, v ktorom znalkyňa pri svojich záveroch vychádzala okrem iného i z miestnej obhliadky a zoznamu vykonaných stavebných prác v interiéri a v exteriéri rodinného domu, ktoré riadne zadokumentovala. Rozpočet s výkazom množstiev, znalkyňa následne zostavila nielen na základe informácií zo spisu, ale aj z informácií od strán, z miestnej obhliadky, z rozpisu prác a materiálov, obsiahnutých v cenovej ponuke žalobcu, z pokladničných dokladov a faktúr k nákupom materiálov, z projektovej dokumentácie „Prestavby a nadstavby rodinného domu“, z rozpisu prác a materiálu od dodávateľa, ako aj z ručne písaných poznámok žalovaného a jeho rozpočtov. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí poukázal na to, že žalovaný neuviedol žiadne výhrady k tomuto znaleckému posudku v tom smere, že by množstvá, ktoré boli pre znalkyňu podkladom pre stanovenie primeranej ceny, nezodpovedali skutočnému rozsahu vykonaných prác alebo množstvám použitého materiálu. Uviedol, že samotná skutočnosť, že ústna dohoda zmluvných strán bola založená na nejasej formulácii tovaru a činností, že na stavbe nebol vedený stavebný denník, a že znalkyňa v niektorých prípadoch nemohla zistiť presné množstvo materiálov, ktoré boli zabudované, jej nebránilo vo vypracovaní znaleckého posudku, keď v tomto smere vychádzala z takého rozsahu prác a použitých materiálov, ktorý bol oboma stranami odsúhlasený a korešpondoval aj s predloženými dokladmi. Za neprimeranú potom vyhodnotila cenu diela 13 000,-eur, na ktorú sa v konaní odvolával žalovaný. K samotnému znaleckému posudku odvolací súd uviedol, že tento spĺňal všetky zákonné náležitosti, znalkyňa pri jeho vypracovaní vychádzala zo všetkých relevantných a dostupných informácií, ktoré odborne posúdila a po ich zhodnotení výsledky premietla do svojich záverov, v ktorých ako prijateľnú, vylúčila obranu žalovaného o dohodnutej výške pevnej ceny. Z týchto dôvodov odvolací súd vo svojom rozhodnutí prijal záver, že súd prvej inštancie nepochybil, pokiaľ tento znalecký posudok vzal za základ pre posúdenie výšky žalobcom uplatňovanej pohľadávky.

34. Odvolací súd sa v ďalšom stotožnil i so záverom súdu prvej inštancie o účelovosti obrany žalovaného ohľadne jeho tvrdenia o nepreukázaní dohody o rozsahu predmetu diela, jeho riadneho a včasného vykonania, ako i dohody o jeho cene. V tomto smere uviedol, že žalovaný sám potvrdil, že si so žalobcom, okrem prác podľa rozpisu zo 16. júla 2012, dohodol aj vykonanie montáže kotla, solárneho systému, regulácie ÚK a nespochyboval ani to, že žalobca pre neho vykonal i výkopové práce na zemnú kanalizáciu od cesty k stavbe, prekládku vodomeru z pivnice stavby do predzáhradky, a s tým súvisiace výkopové práce vonku, prerábku vody na záhradné polievanie. Všetky tieto práce boli navyše realizované na nehnuteľnosti žalovaného. Pokiaľ išlo o cenu diela, práve z dôvodu, že táto zostala spornou (dohoda strán o jej výške), malo za následok jej určenie ako ceny „primeranej“ podľa § 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

35. Z uvedeného je teda celkom zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) náležitosti v zmysle § 393 CSP. Postup odvolacieho súdu, vo vzájomnej súvislosti s konaním

a rozsudkom súdu prvej inštancie, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesne nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

36. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Takisto samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bola strana sporu pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi (I. ÚS 50/04), ani právo, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04).

37. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

38. Najvyšší súd dodáva, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a rozhodnutia najvyššieho súdu,

sp. zn. 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012). Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení, sp. zn. II. ÚS 465/2017 a nedospel k záveru

o jeho ústavnej neudržateľnosti. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

39. Rovnako Najvyšší súd, podľa predchádzajúcej úpravy, dospel i k záveru,

že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením

(viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Právnym posúdením je činnosť súdu,

pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce

aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Ani po 1. júli 2016 nie je žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť uskutočňovať procesné oprávnenia niektorou zo strán civilného sporového konania.

40. K námietke, že súdy voči žalovanému vyvodili negatívne právne účinky zo zanedbania procesnej povinnosti poprieť tvrdenia žalobcu, hoci samotný žalobca zanedbal svoju povinnosť tvrdenia, dovolací súd uvádza, že je mu známe rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. júna 2019, sp. zn. I. ÚS 246/2019, ktorého záver znie: „Pasivita žalovaného v konaní nemôže mať za následok (aplikáciou § 151 ods. 1 a 2 CSP) povinnosť všeobecného súdu priznať akýkoľvek uplatnený nárok. Všeobecný súd nemôže vyvodzovať právne účinky zo zanedbania procesnej povinnosti protistrany poprieť tvrdenia žalobcu, ak žalobca samotný zanedbal svoju povinnosť tvrdenia. Povinnosť strany sporu tvrdiť má pritom kľúčový význam a predstavuje jeden zo základných princípov civilného procesu (čl. 8 CSP - procesné povinnosti a procesné bremená)“. Dovolací súd má však za to, že o takýto prípad sa v danej veci nejedná.

41. V súlade s § 151 ods. 1 a 2 CSP skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné (odsek 1). Ak strana poprie skutkové tvrdenia, ktoré sa týkajú jej konania alebo vnímania, uvedie vlastné tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach, inak je popretie neúčinné (odsek 2). Žalovaný namietal, že súdy arbitrárnym spôsobom vyvodili vo vzťahu k nemu nepriaznivé právne účinky z jeho mlčania o rozsahu vykonaných prác a použitých materiálov, a to napriek tomu, že žalobca riadne nepreukázal, aký bol skutočne dohodnutý rozsah diela, riadne nepreukázal rozsah skutočne vykonaných prác a rozsah skutočne použitého materiálu a v tomto smere nenavrhol dôkazy, ktoré by boli spôsobilé uvedené skutočnosti preukázať. Vo všeobecnosti sa posúdenie otázok, ktorá strana sporu je povinná tvrdiť a aký je obsah jej povinnosti tvrdiť, odvíja od hmotného práva. Platí pritom, že strana sporu je povinná tvrdiť skutočnosti, ktoré sú na základe hmotného práva spôsobilé prívodiť jej úspech v spore. Bremenom tvrdenia je pritom v korelácii s bremenom popretia tvrdení protistrany (ŠTEVČEK, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 569.). Sporové konanie je konaním kontradiktórnym, čo znamená, že tá strana sporu, ktorá z určitej skutočnosti vyvodzuje právne následky, musí tvrdiť skutočnosti a k tvrdeným skutočnostiam predložiť alebo označiť dôkazné prostriedky, inak úspešnou byť nemôže.

42. V danej veci z obsahu žaloby a jednotlivých vyjadrení vyplynulo, že žalobca sa v konaní domáhal (po zohľadnení úhrady 13 000,-eur žalovaným) doplatenia ceny diela za kúrenárske, vodárenské práce a montáž solárnych panelov, ako i neskôr dohodnuté práce navyše, ním realizované na nehnuteľnosti žalovaného, podľa k žalobe pripojeného rozpisu prác a použitého materiálu. Žalobca bol preto povinný uviesť tvrdenia o skutočnostiach, z ktorých nárok na doplatenie ceny diela požadoval a poskytnúť o nich dôkazy na ich preukázanie. Žalovanému možno dať za pravdu, že žalobca sa dopustil určitej nedôslednosti pri preukazovaní svojich tvrdení (nevedel inými dôkazmi preukázať presný rozsah ním vykonaného diela a jeho cenu), avšak nešlo o taký prípad neunesenia bremena tvrdenia a dôkazného bremena, ktorý by mal za následok nesprávny postup súdov, spočívajúci v nepripustnom vyvodzovaní negatívnych právnych účinkov pre žalovaného „zo zanedbania procesnej povinnosti poprieť tvrdenia žalobcu“, ako tomu bolo v prípade vo veci vyššie označeného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 246/2019.

43. Z rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 246/2019 totiž vyplýva, že v tam posudzovanej veci „žaloba a ani jej doplnenie, neobsahovali ani len základné predpoklady pre uplatnenie nároku, ktorými boli vznik škody, protiprávne konanie žalovanej, zavinenie a príčinná súvislosť medzi vznikom škody a protiprávnym konaním... požadovaná suma, či už zo záväzku, alebo titulom zmluvnej pokuty, alebo náhrady škody nebola vôbec odôvodnená, pretože žalobca ani len

netvrdil, či poskytol žalovanej zariadenie nové, alebo použité a ako sa vysporiadal so skutočnosťou, že žalovaná zariadenie tri roky používala a riadne za poskytované služby platila. Sťažovateľkou uplatnený nárok na náhradu škody (hodnoty zariadenia) nebol teda riadne tvrdený a ani preukázaný a preto za danej procesnej situácie bol správny záver krajského súdu o tom, že pasivita protistrany nemohla mať za následok (aplikáciou § 151 ods. 1 a 2 CSP) povinnosť všeobecného súdu „priznať akýkoľvek uplatnený nárok“. Berúc do úvahy podstatnú skutočnosť zanedbania procesnej povinnosti sťažovateľky tvrdiť, bolo už na prvý pohľad zjavné, že aplikácia § 151 ods. 1 a 2 CSP bola v okolnostiach prejednávanej veci neopodstatnená. Prejavila sa tu korelácia bremena tvrdenia a bremena popretia tvrdenia protistranou. Všeobecný súd preto nemohol vyvodzovať právne účinky zo zanedbania procesnej povinnosti protistrany poprieť tvrdenia žalobcu, ak žalobca samotný zanedbal svoju povinnosť tvrdenia“.

44. Na rozdiel od vyššie uvedeného, v posudzovanej veci žalobca v žalobe i v jeho ďalších podaniach riadne odôvodnil požadovanú sumu, a to tak, že sa domáhal doplatenia ceny diela (po zohľadnení zaplatenia jej časti vo výške 13 000,-eur) za kúrenárske, vodárenské práce a montáž solárnych panelov, ako i neskôr dohodnuté práce navyše, ktoré vykonal na nehnuteľnosti žalovaného na základe ústne uzavretej zmluvy o dielo, a to v rozsahu k žalobe pripojeného rozpisu prác a použitého materiálu. Žalobca si týmto splnil svoju povinnosť tvrdenia, súčasne bol však povinný tieto svoje tvrdenia i preukázať, keďže žalovaný počas konania namietol rozsah vykonaných prác a použitého materiálu (pôvodne namietal iba cenu diela, ktorú považoval za pevne dohodnutú vo výške 13 000,-eur). Nakoľko žalobca písomnými podkladmi preukazujúcimi skutočný rozsah ním vykonaných prác (a ich ocenením) nedisponoval (v čom možno vzhliadnuť jeho nedôslednosť), navrhol na preukázanie svojich tvrdení vykonať dokazovanie znaleckým posudkom. Žalobca si týmto splnil nielen povinnosť tvrdenia, ale i svoju dôkaznú povinnosť, keďže v danej veci bolo znalecky možné zdokumentovať tak rozsah vykonaných prác, ako aj stanoviť primeranú cenu diela. Zo záverov znaleckého posudku potom vyplynulo, že žalobca vykonal pre žalovaného na jeho nehnuteľnosti práce (tie, ktoré sa dali zdokumentovať) v celkovej hodnote 19 400,-eur. Práve znalecký posudok poslúžil v konaní ako dôkaz na preukázanie tvrdení žalobcu, v akom rozsahu dielo pre žalovaného vykonal a za akú „primeranú“ cenu. Znalčka pritom ocenila iba skutočne vykonané práce a použitý materiál, ktoré sa dali zdokumentovať. Hoci v znaleckom posudku súčasne uviedla, že v danom prípade nebolo možné skontrolovať množstvá všetkých vykonaných prác, a že v skutočnosti mohlo dôjsť k zabudovaniu aj iných množstiev materiálov, ako bolo uvedené v súpise zhotoviteľa, neznamená to, že ňou určená cena diela 19 400,-eur nezodpovedala rozsahu skutočne vykonaných prác a použitého materiálu. Je len logickým vyústením, že znalčka nemohla oceniť niečo (práce a materiál), čo by vykonané vôbec nebolo. Práve naopak, znalčka neocenila také práce a materiál, ktoré sa jej už nepodarilo zdokumentovať (hoci boli vykonané), resp. ktorých vykonanie a použitie zostalo medzi stranami sporným (čo však išlo na ťarchu žalobcu a nie žalovaného). Znalecký posudok teda ustálil, aké práce a materiál (vykonané a použité žalobcom) boli zdokumentované a v akej cene. Ak žalovaný potom s rozsahom takto zadokumentovaných prác a použitého materiálu v znaleckom posudku nesúhlasil, t. j. mal napr. za to, že ich realizoval niekto iný, mohol to namietat' a preukázať, že ich realizovala napr. iná firma (žalovaný vykonanie zdokumentovaných prác žalobcom nepoprel). Znaleckým posudkom tak boli ocenené iba tie práce (a použitý materiál), ktoré skutočne žalobca pre žalovaného aj vykonal, a ktoré znalčka dokázala zdokumentovať (čo však neznamená, že sa jej podarilo zdokumentovať skutočne všetky žalobcom vykonané práce, čo však ide na ťarchu žalobcu). Uvedené súčasne neznamená, že by žalobcovi bola priznaná primeraná cena diela aj za práce, ktoré by pre žalovaného nevykonal vôbec.

45. Z obsahu znaleckého posudku jasne vyplýva, že znalčka zdokumentovala tzv. stavebnotechnický stav vykonaného diela na základe obhliadky, po konzultácii s oboma stranami sporu, vychádzala z fotodokumentácie realizovaných prác, z pokladničných dokladov k nakupovaným materiálom, z rozpisu materiálu a prác od samotného žalovaného (ručne písané poznámky), z porovnania cien vyhotovených žalovaným a pod. Ústna dohoda medzi stranami (zmluva o dielo) bola síce založená na „nejasnej formulácii definovania činnosti a dodávok“, čo však neznamenalo, že sa nedalo obhliadkou nehnuteľnosti žalovaného určiť, aké práce boli na nej žalobcom skutočne

zrealizované (na to neslúžila ústna dohoda, ale obhliadka a príslušná dokumentácia o ich realizácii). I preto znalkyňa pri oceňovaní nevychádzala z rozpisu materiálu a prác v podobe, v akej bol súčasťou spisu (keďže tento bol neurčitý a na jeho základe nebolo možné zostaviť výkaz výmer ako podklad pre cenovú kalkuláciu), ale vychádzala z konzultácií so stranami a od žalobcu požadovala podklady v takej podobe, aby bolo možné pričleniť materiál a práce k dohodnutým kúrenárskym, vodárenským a montážnym prácam a prácam na solárnom systéme. Teda vychádzala zo skutočne vykonaných (nie neurčito dohodnutých) prác. Zápis z obhliadky potom obsahoval zoznam žalobcom vykonaných stavebných prác, tak v interiéri, ako i v exteriéri rodinného domu žalovaného. Znalkyňa nemohla ohodnotiť práce (vôbec) nezrealizované, ale naopak iba práce zrealizované, aj to len ich časť, ktoré sa dali zdokumentovať (čo ide na ťarchu žalobcu a nie žalovaného). Preto základom pre vypracovanie znaleckého posudku bola obhliadka, na základe ktorej sa dali práce zdokumentovať a tieto oceniť (znalkyňa mohla oceniť iba to, čo skutočne obhliadla a aj reálne vedela zdokumentovať). Sama znalkyňa potom potvrdila, že ocenila len práce, o ktorých mala informácie zo spisu, ktoré boli (čo do množstiev) sčasti odsúhlasené oboma stranami (teda nie neodsúhlasené množstvá), ktoré boli doplnené o množstvá zo samotnej projektovej dokumentácie vyhotovenej pre stavebné konanie, a o ktorých mala informácie od oboch strán.

46. Z ust. § 149 a nasl. CSP vyplýva, že strany sporu majú v konaní rovné postavenie, spočívajúce v rovnakej miere možností uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, okrem prípadu, ak povaha prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu, s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu. Nová právna úprava v ustanovení § 150 CSP zakotvuje tzv. povinnosť tvrdenia, teda procesnú povinnosť, ktorej nesplnenie je sankcionované procesnými prostriedkami, predovšetkým vo forme rýchlej straty sporu. Strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu. Táto povinnosť tvrdenia sa vzťahuje na skutkové okolnosti súvisiace s procesným útokom alebo procesnou obranou strany sporu a je koncepčným predpokladom tzv. sudcovskej koncentrácie civilného sporového konania (§ 153 CSP). Porušenie povinnosti tvrdenia sa považuje za procesnú pasivitu strany sporu, ktorá má za následok procesnú sankciu vo forme buď nespornosti nepopretých skutkových tvrdení protistrany (§ 151 ods. 1 CSP) alebo neúčinnosti nekvalifikovaného popretia skutkového tvrdenia protistrany (§ 151 ods. 2 CSP).

47. V danej veci si potom žalobca v konaní splnil nielen svoju povinnosť tvrdenia (že mu žalovaný neuhradil celú cenu diela za vykonané práce na základe ústne uzavretej zmluvy o dielo), ale i svoju dôkaznú povinnosť, keď (nedisponujúc relevantnými písomnými dokladmi o rozsahu ním skutočne vykonaných prác a ich ocenením) navrhol na ich preukázanie vykonať dokazovanie znaleckým posudkom, ktorým bolo možné zdokumentovať tak rozsah vykonaných prác a použitého materiálu, ako aj stanoviť „primeranú“ cenu diela, keďže táto nevyplývala z uzavretej dohody zmluvných strán (§ 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Ak potom súdy vo svojich rozhodnutiach prihliadli na závery znaleckého dokazovania, ktoré žalovaný nerozporoval (netvrdil, že by zdokumentované práce žalobca nevykonával, resp. že by ich vykonal niekto iný), nedopustili sa procesného pochybenia namietaného žalovaným, spočívajúceho v nepripustnom vyvodení negatívnych právnych účinkov pre žalovaného „zo zanedbania jeho procesnej povinnosti poprieť tvrdenia žalobcu“.

48. Stanovením rozsahu vykonaných prác a ich ocenením znaleckým posudkom žalobca preukázal ním tvrdené skutočnosti, ktoré mali byť obsiahnuté v potvrdení o prevzatí objednávky vydanom podľa § 632 Občianskeho zákonníka (hoci takéto potvrdenie vydané nebolo), a preto ak súdy vo svojich rozhodnutiach zohľadnili závery takto vykonaného dokazovania, ich hodnotiace závery nepopreli účel a význam predmetného zákonného ustanovenia a nezaložili ani vadu arbitrárnosti napadnutého rozsudku. Nesplnenie povinnosti zhotoviteľa vydať objednávateľovi písomné potvrdenie o prijatí objednávky (§ 632 Občianskeho zákonníka) má poriadkový charakter, nič však nemení na povinnosti zmluvných strán plniť podľa uzavretej zmluvy. Nevydanie potvrdenia môže mať iba procesný dôsledok spočívajúci v povinnosti zhotoviteľa preukázať ním tvrdené údaje, ktoré mali byť obsiahnuté

v potvrdení o prevzatí objednávky (čo žalobca splnil). Uvedené potvrdenie nepredstavuje písomnú formu zmluvy, ale je len osvedčením o už uzavretej zmluve. Z toho vyplýva, že ak zhotoviteľ nesplnil svoju povinnosť vydať písomné potvrdenie, len z tejto skutočnosti nemožno vyvodit', že nedošlo k uzavretiu zmluvy, prípadne že táto zmluva je neplatná (R 12/1989).

49. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalovaný neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť jeho dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

50. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného, ktorým namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP, odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

51. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

52. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.